

Internt Drogpolitiskt uttalande

Antaget på Ung Vänsters extraordinära kongress 9-10/4 2004

Det här är ett internt drogpolitiskt uttalande. Det är inte ett dokument som ska användas som ett utåtriktat material. Vi vill i uttalandet lyfta fram några områden där vi idag har en otvetydig eller obefintlig politik. En sammanhållen beskrivning av vår syn på droger/alkohol behövs inte eftersom vi till det har det drogpolitiska programmet. Det kan på vissa punkter vara inaktuellt. Dessa punkter bör beröras i detta dokument. I övrigt är det ett program, som på ett bra sätt beskriver vår syn på droger och alkohol. Vissa upprepningar kommer dock att finnas, mest för att texten ska flyta på och ge en bakgrund till nya ställningstaganden

Vi lever i ett samhälle där konsumtion av alkohol ökar och tränger längre ner i åldrarna. Missbruket av narkotika har även det ökat i takt med 90-talets nedskärningspolitik. Det har därför blivit allt viktigare att försvara den restriktiva politik som traditionellt bedrivits i Sverige. Idag är det framförallt drogliberala förslag som kommer upp till debatt. Vi måste bli mer aktiva i den drogdebatt som pågår i samhället. Vi har en enormt viktig roll att fylla. Vi ska inte låta drogliberalerna formulera den svenska drogpolitiken

Alkohol

Ung Vänster är för en restriktiv alkoholpolitik. Inte för att vi på någon moralisk grund anser det vara fel att berusa sig utan för att vi ser vilka skador alkoholkonsumtionen idag medför. 5000 – 6000 människor dör varje år till följd av alkoholrelaterade problem. De sociala- och samhällsekonomiska förlusterna är enorma. Alkoholmissbruk finns i alla klasser i samhället med många i arbetarklassen saknar de skyddsnet som gör att de inte slås ut på grund av sitt missbruk. På så sätt drabbas arbetarklassen hårdare.

Till försvar av Systembolaget och alkoholmonopolet

I och med allehanda skandaler inom Systembolagets ledning så har högern fått vatten på sin kvarn i sitt motstånd mot det statliga alkoholmonopolet. Detta är en högerpopulistisk agenda som går ut på att bryta upp en gemensamt ägd garant för att hålla alkoholkonsumtionen nere. Bakom en retorik byggd på floskler om frihet kontra förmyndarskap, vill en allians av ideologiskt drivna liberaler och näringslivet släppa in vinstintressen i alkoholförsäljningen. Behovet av systembolaget och alkoholmonopolet har inte försvunnit i och med att det uppdagats att det finns korrupta butikschefer. Tvärtom är det idag viktigt att försvara Systembolaget och alkoholmonopolet. Korrupsionskulturen är inget som beror på monopolet utan har snarare stärkts i och med att vinstintressen släppts in i grossistledet då Vin och sprits import- och distributionsmonopol brutits. I tider då alkoholpropaganda visas i TV och på reklampelare fyller Systembolaget en ännu mer direkt funktion.

Grunden i alkoholpolitiken är att det inte ska gå att tjäna pengar på en ökad konsumtion. Detta kan enbart uppnås genom ett statligt monopol på försäljning av alkohol.

Utvecklingen mot att Systembolaget i allt större utsträckning antar formen av en vanlig butik med självbetjäning är problematisk. Möjligheterna att själv kunna gå och plocka varor samt reklam från olika alkoholproducenter leder till ökad konsumtion genom att möjligheten till impulsköp ökar. Detta undergräver en del av grundtanken med Systembolaget, dvs ett restriktivt tillhandahållande av alkohol.

Vi i Ung Vänster är kritiska till denna utveckling och vill se en tillbakagång till systembolagets ursprungliga butiksform med betjäning över disk.

Lördagsöppet på systembolaget

Närstående till missbrukare drabbas ofta rent fysiskt av missbruket. Ökad tillgänglighet och konsumtion av alkohol leder till ökat våld, både ute på gatorna och i hemmen. Ett tydligt exempel är sambanden mellan alkoholkonsumtion och allt grövre kvinnomisshandel. Trots att mörkertalet är mycket högt, omkring 90% av fallen anmäls aldrig, har det visat sig att kvinnomisshandeln ökat sedan Systembolagets satsning på lördagsöppethållande inleddes. Vi är kritiska till satsningen och anser att Systembolaget bör upphöra med att ha öppet på lördagar

Kontrollera folkölen

Folkölen är ett av de första berusningsmedel, som ungdomar kommer i kontakt med. Vem som helst kan idag på ett ganska enkelt sätt, oavsett ålder, få tag på folköl. Vi kan inte lita på handlarnas goda vilja, utan det behövs en strängare kontroll på säljarna av folköl. Det bästa sättet för detta är att det ska krävas ett särskilt tillstånd för att sälja drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent.

Den globaliserade alkoholfrågan

EU:s federala utveckling och nyliberala politik har givetvis en inverkan på alkoholpolitiken. De inskränkningar som har gjorts på alkoholmonopolet och de höjda kvoterna för införsel av alkohol är beslut som fattades bortom de folkvalda parlamenten. Ännu ett exempel på att principen om varors fria rörlighet på ett cyniskt vis överordnas andra mål som folkhälsa och drogbekämpning. Det räcker att se på den verklighet som råder i de delar av Europa där den liberala alkoholpolitik som EU står för råder. Det är inte en slump att medellivslängden sjunker i EU-länderna. Detta är resultatet av raserandet av den gemensamma välfärden och en liberalisering av alkoholpolitiken. Därför är kravet på ett EU-utträde också en socialpolitisk fråga.

Samma bryggerier som den svenska regeringen har samarbetat med i Sverige, t ex genom Oberoende Alkohol Samarbete (OAS), etablerar sig idag i tredje världen genom att skapa en lönande alkoholkultur. Genom massiva reklamkampanjer skapar man ett ideal kring alkoholen, där den rika västerlänningen står i centrum. I länder utan väl utbyggda sociala skyddsnät får det stora konsekvenser för arbetarklassen. Även statligt ägda Vin & Sprits varumärke Absolut Vodka marknadsförs på det här sättet. Statliga bolag ska inte dra nytta av avreglerade marknader i tredje världen. Alkohol ska erkännas som ett utvecklingshinder för social välfärd och trygghet.

Narkotika

Vi ser idag en oroväckande utveckling både när det gäller bruket av narkotika och den förda narkotikapolitiken. Över 7 procent av eleverna i årskurs nio uppger att de någon gång i livet provat narkotika. Detta att jämföra med 3 procent av samma ålderskull i slutet av 80-talet. Trots denna utveckling är stödet för en restriktiv politik massivt.

För ett narkotikafritt samhälle

Vi ser en oroande utveckling i att vissa narkotikapreparat, t e x hasch och marijuana, allt oftare beskrivs som "lätta droger" och betraktas som ofarliga. Det har blivit vanligare att bunta samman droger som dessa med alkohol och därefter argumentera för en legalisering.

Andra strömningar som är viktiga att markera mot är de som råder i andra EU-länder där man tillämpar s.k. Harm reduction, dvs. en skademinskningspolitik. Ambitionen om ett narkotikafritt samhälle har getts upp och istället har fokus flyttats till att göra det så lite farligt som möjligt att knarka. Harm reduction tar sig olika uttryck, t.ex. genom statliga injektionsrum åt missbrukare, en kraftig utökning av antalet metadonprogram och att man tillhandahåller sprutor till missbrukare. Harm reduction har i en del länder följts av att man legaliserat stora delar av narkotikan. I Sverige har vi fått se en början på en harm reduction-debatt i och med förslaget om att permanenta och utöka verksamheten med fria sprutor till narkomaner. Vi ställer oss kritiska till detta förslag och arbetar för att projektet ska stoppas. Det saknas såväl vetenskapligt stöd för att sprututbytesverksamheten skulle leda till färre smittfall av HIV- och Hepatit som att det skulle leda till att missbrukares kontakt med samhället blir bättre. Vi kommer aldrig att kunna bekämpa missbruket genom att ge verktygen för att knarka till dem som missbrukar. Den svenska narkotikapolitiken ska vidhålla målet om ett narkotikafritt samhälle och massivt arbete ska läggas på att nå missbrukare genom offentligt garanterad och långsiktig vård, behandling och avgiftning. En anpassning till de strömningar som råder i övriga Europa vore katastrofalt. Harm reduction är och förblir ett steg för legalisering.

Vård och rehabilitering

Ung Vänster arbetar mot all eventuell legalisering av droger. Vi menar att allt innehav och handel med narkotika skall vara förbjudet. Förbudet ska främst ses som ett verktyg för att man ska kunna bekämpa langning och upprätthålla drogfria miljöer, inte minst för ungdomar. En restriktiv alkohol- och narkotikapolitik med krav på drogfrihet måste byggas på en solidarisk grundsyn och balanseras med

insatser för en effektiv rehabilitering och reella alternativ till drogberoende. Enbart användandet av narkotika skall inte utgöra grund för straff. Detta eftersom de upprepade straffen och den förnedring detta innebär på flera sätt är ett problem för många som rehabiliterar sig från missbruk. Personer som missbrukar behöver hjälp och vård, inte dagsböter.

Sjukvården och socialtjänsten behöver ökad kunskap om skillnaderna i mäns och kvinnors missbruk. Eftersom både den sociala situationen och mönstren för missbruket ofta skiljer sig kraftigt krävs satsningar på olika vårdformer. Ett stort problem idag är att vården för männen tilldelas mer resurser av samhället. Vi kräver ökade resurser åt den delen av narkomanvården som behandlar kvinnor

Tidiga och offensiva åtgärder är oerhört viktiga i kampen mot missbruket. För att bryta ett kemiskt beroende krävs det ibland vård under tvång. Målet med sådan vård är alltid att bryta drogens makt över individen, steget tillbaka till en drogfri tillvaro måste dock tas av missbrukaren själv. Det går inte att tvinga fram långsiktig drogfrihet. Det är oerhört viktigt att all form av vård som sker under tvång prövas i regelbundna och mycket noggranna kontroller. Ett omdebatterat förslag, sedan en tid, är huruvida behandlingen med metadon och subutex ska utökas i Sverige. Vi menar att frågeställningen är problematisk. Metadon och subutex ska ibland kunna användas under noggrann medicinsk övervakning. Att i allmänhet tala om en utökning av programmen blir, i nuvarande läge, riskabelt. En riktig risk är att de socialpolitiska insatserna krymper till förmån för en massiv överlussning till metadonprogram. Det måste fortsatt vara en restriktiv och medicinsk bedömning som ligger till grund för metadonföreskrivning.

EU och Schengen

Det preventiva arbetet har försvårats avsevärt i och med EU och Schengenavtalet. Bakom flosklerna om "gränsvård" och "fri rörlighet" döljer sig den nakna sanningen, att nedläggningen av tullen på många håll har gjort det fritt fram för insmuggling av narkotika. I kombination med nedskärningar inom den offentliga sektorn får det katastrofala konsekvenser. Skolan har ofta inte drogfria miljöer för ungdomar och arbetslösheten bland unga är hög. Samtidigt finns inte plats ens för alla som själva aktivt söker hjälp för att komma ur sitt missbruk.

I hela Europa skapar högerpolitiken liknande problem, och desperata och ensidiga krav lyfts fram. Å ena sidan vill man att narkotikan skall legaliseras, å andra sidan ropar man på repressiva insatser, fler poliser och strängare straff.

Allianser för välfärd och hälsa

För oss i Ung Vänster gäller det att gå till motoffensiv och att ihop med andra progressiva krafter bygga en politik som inte anpassar sig efter det nya politiska läget, utan snarare utmanar det. Här fyller nykterhetsrörelsen en oerhörd viktig funktion så även den folkliga idrottsrörelsen. Tyvärr kan ibland nykterhetsrörelsen hänfälla åt enbart moralism. Det är en olycklig utveckling. Nykterhetsrörelsen har spelat och kommer kunna spela en viktig och avgörande roll för försvaret av den svenska restriktiva alkoholpolitiken. Krav på att all föreningsverksamhet för ungdomar skall vara en drog- och alkoholfri kan gemensamt drivas med dessa rörelser. Ytterst central är dock att retoriken fokuseras på kollektiva krav och inte blir moraliserande.

Utmaningar för Ung Vänster

Det är viktigt att vi lägger oss i den drogdebatt som pågår. Vi har en bra politik och har en viktig roll att fylla. Det behövs en offensiv politik som förs på flera plan. Dels måste vi lyfta upp det hot som EU-medlemskapet innebär för den svenska restriktiva politiken. Men vi måste också kunna koppla ihop den utbredda utslagningen med de nedskärningar som gjorts och görs. Kampen för en gemensam välfärd måste sättas i centrum när det gäller arbetet mot alkohol- och drogmissbruket. Kraven på mer pengar till ungdomsidrotten, allas rätt till en meningsfull fritid och överhuvudtaget mer ekonomiska medel till icke drogrelaterade fritidsmöjligheter har stor betydelse i kampen mot alkohol- och drogmissbruket, något vi på lokalt plan ska driva. Kampen mot alkohol och droger är i allra högsta grad vår kamp att föra. Vi är de som drabbas av de demokratiska problem som uppstår när människor passiviseras och trycks ner. Vi är de som drabbas av att allt fler och fler av våra fritidsmöjligheter dras in till förmån för kommersiella intressen. Vi är de som kan och måste ta krafttag mot den ökande drogliberalismen och för en offensiv välfärdspolitik.